

Mali azijski tigri

Uvod

V tej seminarski nalogi bom govoril o malih azijskih tigrih, ki so doživeli svoje bliskovite vzpone. Zakaj se je to zgodilo bomo videli skozi besedilo samo. Za male azijske tigre smatram štiri države. To so J. Koreja, Tajvan, Singapur in Hongkong. Posvetil se bom predvsem gospodarstvu in njegovi politiki pri vsaki državi posebej in glavnim značilnostim pokrajin in njenih prebivalcev.

Razvoj azijskih tigrov

Vzpon azijskih tigrov je v tesni zvezi z geo-strateškimi in geo-ekonomskimi interesi ameriškega imperializma. Po drugi svetovni vojni so ZDA potrebovale Japonsko, kot imperialističnega partnerja v Aziji. Američani so tako pripravili načrt za dominacijo v Vzhodni Aziji in s tem zagotovitev politične in vojaške moči na tem območju, ob hkratnih velikih zasluškah. Razvili so strategijo t.i. hladne vojne v smislu "borbe proti komunizmu" in vzpodbudili liberalna gibanja v tej regiji. Tako je bila Tajska podprta v njeni opoziciji proti Kitajski. Podobno tudi Južna Koreja proti Severni Koreji. Ti imperialistični cilji so bili razlog za povečan dotok investicij v Vzhodno Azijo in njihov lahek dostop na ameriški in japonski trg. To je tudi temeljni razlog za to, da so te države uspele doseči visoke stopnje rasti.

To razmerje bi lahko opisali takole: "Imperialistične države so strateško odvisne od tretjega sveta, v obliki izvora poceni delovne sile in surovin. V obratni smeri so zatrte države strukturno odvisne od imperializma. Njihove gospodarske strukture so determinirane z njihovo podrejenostjo imperializmu. Dokler ne bodo naredili revolucionarnega preoblikovanja, zavzemajo podrejen položaj v mednarodni delitvi dela in je njihova gospodarska rast odvisna od priliva kapitala in povpraševanja po njihovih izdelkih s strani imperialističnih držav. Kaj je to pomenilo v Vzhodni Aziji? Vsak delček tujih investicij je baziral na eksploataciji in kapitalistični razvoj teh investicij je imelo za posledico nadaljnjo revščino množice ljudi. Kljub temu je dejstvo, da so nadaljnje investicije pospešile rast, vendar je vprašanje kakšne vrste rasti in s čigave strani. Celoten razvoj gospodarstev azijskih tigrov je bil narekovan s strani imperialistov.

Človeški kapital

Velik poudarek je bil namenjen izobraževanju. Tako kvantiteta kot kvaliteta izobraževalnih sistemov je močno porasla. Osnovnošolsko izobraževanje so nekatere države (J. Koreja, Singapur, Hongkong) imele zelo dobro razvite že leta 1965. Čeprav so države veliko vlagale v izobraževanje, je zelo zanimivo pogledat, kako so bila sredstva razporejena. Večina teh je bila namenjena osnovnemu in srednješolskemu izobraževanju. Le manjši del je pripadal univerzitetnemu študiju. Velik delež sredstev so torej namenili splošnemu izobraževanju množic, šele v zadnjem desetletju pridobivajo veliko strokovnjakov iz univerz. V J. Koreji je recimo kar 90% mladih, ki imajo srednješolsko izobrazbo, izdatki na učenca pa so se od leta 1970 v vseh državah povečali za faktor 3 do 4. Ta napredek dokazujejo mednarodni testi, v

katerih študenti iz Singapura in J. Koreje prekašajo Evropo in ZDA. Se pa v zadnjih letih pojavlja strah pred pomanjkanjem izobraževalnega kadra.

A to je le ena stran iste zgodbe. V ozadju ameriškega vztrajanja pri podvojitvi posojil v socialne namene ni zgolj skrb za milijone ljudi, ki trpijo v revščini, temveč tudi povsem politični razlogi. Azija ostaja celina z največjo gospodarsko ekspanzijo, kar še posebej velja za četverico "tigrov" (Hongkong, J. Koreja, Tajvan in Singapur), ki že več kot desetletje dosegajo za dva do šest odstotkov višjo stopnjo gospodarske rasti kot države članice OECD. Po prepričanju industrializiranih držav je takšen tempo v precejšnji meri rezultat socialnega dampinga, kajti delavci prejemajo plače, ki se ne morejo primerjati s tistimi v Evropi ali Ameriki.

Pospeševanje izvoza

Bistvo držav malih azijskih tigrov je pospeševanje izvoza. Na začetku svoje industrializacije so bile te države pretežno izvozniki surovin. Svojo prihodnost so videle v hitri industrializaciji in pritoku trdnih valut z izvozom industrijskih izdelkov. V ospredje so prišla nova podjetja, ki so na temelju poceni delovne sile in poceni domačih surovin izdelovale izdelke, ki so pretežno z ceno, manj pa s kvaliteto osvajala zahodne trge. Precejšen del izvoza pa je bil sestavljen iz predelanega uvoza. Hongkong, J. Koreja, Singapur in Tajvan niso več visoko uvrščene samo na lestvicah izvoznih, temveč tudi na seznamu uvoznih sodijo v elitno skupino dvajsetih velikank. Po letu 1995 je začel v Evropski uniji veljati nov sistem uvoznih carin, zato je sedaj izvoz na evropski trg za te države bistveno težji, saj želi evropa zaščititi svoj trg pred vdorom teh izdelkov na njihov trg.

Značilnosti posameznih azijskih tigrov

Preden se lotim posameznih držav, bom navedel nekatere bistvene dejavnike, ki so sploh omogočili visoke stopnje rasti tigrov.

- stopnje rasti svetovnega gospodarstva, ki so zagotavljale povpraševanje po proizvodih novo industrializiranih azijskih držav. Rast industrije bi bila nemogoča, če ne bi bilo zunanjih kupcev njihovih proizvodov, ker je bil domači trg v teh deželah premajhen, da bi absorbiral proizvedeno,
- prisotnost transnacionalnih družb razvitih držav v industriji zaradi zniževanja proizvodnih stroškov,
- politična stabilnost vseh držav,
- omejena zaščita domačih proizvajalcev, tako da so bile cene doma na ravni svetovnih cen,
- pozornost, ki so jo te dežele posvečale izobraževanju. Povečalo se je število kvalificiranih in izobraženih kadrov s podjetniškimi sposobnostmi, povečala se je produktivnost dela, kar je pozitivno vplivalo na proizvodnjo in izvoz industrijskega blaga
- v šestdesetih letih se je v večini dežel razvojna strategija preusmerila od uvozne, močno so se povečale tuje in domače investicije, vlade so podpirale izvozno industrijo (subvencije, davčne olajšave)

Pomemben dejavnik razvoja so bile tudi povezave azijskih tigrov v številne organizacije kot so APEC (Organizacije azijsko-pacifiškega ekonomskega sodelovanja), ESCAP (Združenje azijskih in pacifiških držav), WTO (Svetovne trgovinske organizacije), ASEAN integracije

jugovzhodnih azijskih držav.

Južna Koreja

Glavni podatki o tej državi: **ime:** Republika Koreja, **glavno mesto:** Seul, **velikost:** 99016km², **oblika vladavine:** avtoritarna predsedniška republika z večstrankarskim sistemom, **vera:** budisti-41%, protestanti-28%, ostale vere-31%, **zemljepisna razdelitev:** gorovja v osrednjem delu in na V, ravnine in hribi ob J in Z obali, več kot 3000 otokov, **jezik:** korejski, **št. prebivalcev:** 43 134 000 (1991)

Povprečna življenjska doba za moške je 65 let za ženske pa 72 let. Naravni prirastek v letih od 1980-1986 je bil 1,3%. Največji del prebivalstva je zaposlenega v storitveni dejavnosti 44,5%, v industriji, rudarstvu in gradbeništvu 34%, 21,5% pa se ukvarja z ribištvom in kmetijstvom. V slednji panogi je največja pridelava žit predvsem riža, ki je tradicionalna glavna sestavina na jedilniku. Pridelujejo ga na terasah, ki jih je potrebno namakati. Z njim komaj pokrijejo potrebe pa čeprav je cena višja kod na svetovnem trgu. Uvažajo predvsem stroje in transportno opremo, goriva, minerale in kemikalije pa tudi živila. Izvažajo pa stroje in transportno opremo, konfekcijo čevlje, v sedanjem času pa vse več mikroelektronike.

Podnebje:

Podnebje se v J.Koreji spreminja glede na letne čase. Vroča poletja in suhe zime zaradi suhih monsunskih vetov. Temperaturne razlike med poletjem in zimo se proti severu povečujejo. Medtem ko so poletja na obeh koncih države podobna, so zime na jugu bistveno toplejše kod na severu. Letno pade okoli 760-1300mm dežja in kar polovica tega pade od junija do avgusta. Poleti je velika nevarnost tajfunov in tropskih neviht.

Gospodarstvo:

Korejsko gospodarstvo velja za eno tistih, ki so doživela najhitrejše strukturno preoblikovanje. Osnovno orodje vlade pri uvajanju ekonomske politike je bil nadzor nad bankami ter strogo kontroliranje obsega in usmeritve kreditiranja. Tako je vlada ustanovila Ministrstvo za gospodarsko planiranje (v začetku leta 1962), ki je imelo nalogo izdelati 5 letne nacionalne razvojne plane, ki so predstavljali strateške osnutke za razvoj gospodarstva.

Vlada je spodbujala izvoz preko davčnih olajšav za izvoznike, z občasnimi devalvacijami korejske valute, nižjimi prispevki za javne izdatke za izvozna podjetja, subvencionirano obrestno mero in drugimi inštrumenti. Izbrana politika je bila zelo uspešna, saj je v šestdesetih letih povprečna rast BDP-a bila kar 8,7 odstotna, korejski izvoz pa je rasel več kot 30% letno. V sedemdesetih letih je vlada spodbujala gospodarstvo v visoko tehnološka področja preko ustanavljanja številnih inštitutov (npr. Korejski raziskovalni inštitut za elektroniko in telekomunikacije). Velik pomen za razvoj so imele spodbude za oblikovanje majhnega števila velikih poslovnih sistemov (pri nas najbolj znani Daewoo, Hyundai, Samsung). Razvoj multinacionalnih podjetij v J.Koreji je temeljil na pritoku tuje tehnologije, predvsem v obliki indirektnih investicij in čistih posojil iz tujine. V začetku industrializacije so Korejci kar polovico industrijskih izdelkov proizvajali po japonskih licencah, v kasnejših letih stalne

gospodarske rasti pa so začeli svojo tehnologijo razvijati sami in jo hkrati tudi začeli prodajati pod lastnimi blagovnimi znamkami.

V osemdesetih letih se je korejsko gospodarstvo usmerilo v intenzivno industrijo. Koreja je spodbujala konkurenčnost domačih proizvajalcev. Verjetno najpomembnejša točka tega plana je bilo zmanjšanje prisotnosti vlade pri promociji t.i. strateških industrij. Vse odločitve o investicijah so bile prepuščene privatnemu sektorju, vloga vlade pa je bila zagotovitev vse potrebne infrastrukture za razvoj industrije.

V devetdesetih letih so vsi naporili bili usmerjeni v reformo, oziroma v oblikovanje neodvisnega finančnega sektorja. To obdobje je bilo za Korejo izredno uspešno. Leta 1996 je J.Koreja preseгла mejo 8.356 USD bruto domačega proizvoda na prebivalca, kar jo je uvrstilo v visoko dohodkovno skupino držav po klasifikaciji Svetovne banke.

Tajvan

Tajvan odlikuje izredna razvito gospodarstvo. Po tem je tudi zelo znan, saj nemalokrat, ko pogledam na zadnjo stran kakšnega cenenega izdelka tam piše "made in taiwan". Te izdelke srečamo povsod, saj je naš trg preplavljen z njimi, vendar se tega premalo zavedamo. Vendar ima ta država prelepo pokrajino, kjer se je potrebno malce umakniti iz vsakodnevnega vrveža, ki ga narekuje industrija, v osrčje otoka, kjer naj bi še bili kraji kjer naj bi si nekoč budisti iskali kraje za meditacijo. Tam najdemo jezera v katera padajo slapovi, obdana pa so z tropskim gozdom.

Glavni podatki o tej državi: **ime:** Republika Kitajska, **glavno mesto:** Taipei, **velikost:** 35981km², **oblika vladavine:** avtoritarna predsedniška republika, **vera:** konfucianisti-49%, budisti-43%, kristjani-7%, ostale vere-1%, **zemljepisna razdelitev:** osrednje gorovje, ki teče od severa proti jugu, se na vzhodu strmo spusti proti morju, na zahodu je široka obalna ravnina, **jezik:** kitajski, **št. prebivalcev:** 20 489 000 (1991), **naravni prirastek:** 2,8% (1980-1986), eden izmed pokazateljev razvitosti je tudi ta podatek, da je na vsakih 906 prebivalcev 1 zdravnik (ti podatki so za leto 1991) sedaj se je tudi ta podatek gotovo že spremenil na bolje.

Podnebje:

Tajvan ima subtropsko podnebje z vročim, vlažnim poletjem in blago, hladno zimo. Ker leži v območju spreminjajočih se monsunskih vetrov in osrednjega gorovja. Se podnebje iz pokrajine v pokrajino spreminja poleti pade na J otoka veliko padavin in vlažnost zraka takrat naraste na 80%. Otok pogosto ogrožajo tudi tajfuni.

Gospodarstvo:

Za obdelovanje je primerna le četrtina otoškega ozemlja in s kmetijstvom se preživlja približno 14% vsega prebivalstva. Zaradi pomanjkanja poljskih zemljišč gradijo terase na pobočjih hribov, saj je tudi tu velika pridelava žit, predvsem riža. Z uporabo sodobnih strojev ki jim olajšajo delo zdaj lahko naredijo tudi do sedem žetev. Tajvan je ena gospodarsko najmočnejših azijskih držav, ki pa je popolnoma odvisna od čezmorskih trgov, kamor izvažajo svoje blago. Rezultat razcveta je visoka življenjska raven. Sama pridelava sicer dovolj hrane, vendar mora uvažati osnovne surovine, kot so kemikalije, nafta, rude, železo in jeklo, stroje

ter elektronske izdelke ali polizdelke, katere pa tudi izvažata naprej kakor tudi razne plastične, kovinske izdelke, vlakna in konfekcijo. Tajvan je spremenil svojo politiko iz uvozno nadomestne v izvozno strategijo med leti 1956 in 1960. S tretjim 4-letnim planom, ki je zajemal obdobje 1961-64, je tajvanska vlada s štiriletnimi plani poskušala vplivati na razvoj industrije. Največji del prebivalstva je zaposlen v storitvenih dejavnostih 44%, malce manj v industriji, rudarstvu in gradbeništvu.

Največji vzpon Tajvana v šestdesetih letih je bil posledica ugodnih menjalnih razmerij, kar se je kazalo v velikih dobičkih izvoznikov. Tako je leta 1964 izredno visoka cena sladkorja imela velik vpliv na menjalna razmerja in izredno zgodno vplivala na gospodarski razvoj. Za razliko od šestdesetih let, je v sedemdesetih letih na visoke rasti gospodarstva vplivala usmeritev gospodarstva v kapitalno intenzivno industrijo, velika kapitalna vlaganja in izvoz izdelkov na tuje trge.

Novi val industrijskega razvoja je sledil v osemdesetih letih, ko so začeli uvajati high-tech industrijo, ustanavljati industrijska središča s kvalificiranimi tehnikami, inženirji, šolami ter raziskovalnimi inštituti. Podobno kot J. Koreja se je Tajvan usmeril v izvoz, izvozniki so namreč lahko koristili kredite po nizki obrestni meri, povračila pri carinskih obveznostih in oprostitve raznih dajatev. Kljub velikemu pomenu industrije, se je Tajvan v osemdesetih usmeril tudi v razvoj storitvenega sektorja. Ustanavljale so se komercialne banke (tudi tuje, čeprav z velikimi omejitvami), razvijalo se je zavarovalništvo, transportne storitve, turizem in hotelirstvo.

Tajvan je pri privabljanju investorjev uporabljal sledeče metode: davčne olajšave investitorjem v industriji, možnost 100 odstotnega lastništva tudi za tuje investitorje, ukinitvev uvoznih carin... V nasprotju z J Korejo so na Tajvanu spodbujali oblikovanje velikega števila majhnih in srednje velikih podjetij, saj so menili da so takšna podjetja sposobna na hitrejša prilagajanja spremembam v poslovanju.

Singapur

Glavni podatki o tej državi: **ime:** Republika Singapur, **glavno mesto:** Singapur, **velikost:** 646km², **državna ureditev:** demokratična ureditev; neodvisna od 1956, **denar:** singapurski dolar, število prebivalcev: 3,1 milijona (77,3% Kitajci, 14,1% Malezijci, 7,3% Indijci in 1,3% druge rase)

Singapur je sestavljen iz glavnega otoka in 58. manjših otočkov. Zaradi svoje lege je tu tipična tropska klima s temperaturami od 20-30 stopinj Celzija. Leži eno stopinjo severno od ekvatorja, kar ima za posledico majhne temperaturne spremembe skozi celo leto. Urbana naselja pokrivajo 50% površine 40% parki, rezervarji vode, plantaže..., dan pa je dolg 12 ur in še ena posebnost je v tej državi. Tu so kazni tako visoke da je se je bolje držati pravil, saj so sicer za prekrške kot so puščanje papirčkov v okolju ali uživanje sladoleda na nekaterih območjih zagrožene kazni do 1000\$. S temi ukrepi država ohranja okolje čisto in urejeno.

Za razvoj Singapura so bile izrednega pomena tuje investicije. Le te so bile dovoljene na vseh pomembnih področjih gospodarske aktivnosti, spodbude za tuje investicije so bile v veliki meri usmerjene v prednostne dejavnosti, ki so se usklajevale spreminjajočimi potrebami gospodarstva. V Singapuru so tuji investitorji bili popolnoma svobodni glede vrnitve kapitala, dobičkov in obresti v državo od kjer je prišel. Nadzora nad privatnimi investicijami ni bilo, ni

bilo proti monopolne zakonodaje, država ni kontrolirala prenosa tehnologij in zahtev o uvajanju domačih vložkov v produkcijo. Singapur je ima podoben položaj kot Hongkong.

Država je vplivala tudi na različne trge produkcijskih faktorjev, promovirala politično stabilnost, razvijala infrastrukturo (modernizirala pristanišča, letališča, telekomunikacije), razvila učinkovito administrativno pomoč in veliko vlagala v izobraževanje prebivalstva. Preko izobraževanja je vlada skušala ustvariti ne le kvalificirano delovno silo, temveč tudi pravilen odnos in obnašanje, ki sta nujno potrebna v poslovnem svetu. Velik pomen je imela uvedba dvojezičnosti in angleščine kot skupnega poslovnega jezika, kar je še dodatno vplivalo na prihod tujih investitorjev.

Hongkong

V tej majhni državi kjer je trgovina do odcepitve od Britanije dobesedno cvetela, saj so se tu skoncentrirala velika podjetja, ki so tu trgovala, sklepala nove posle z drugimi podjetji. Poleg podjetji, so tu tudi borze. Hongkong naj bi imel več kot 2,5 milijona prebivalcev, vendar pa je eden glavnih problemov s katerimi se sooča veliko število beguncev, ki so do sedemdesetih let gradili ta gospodarski čudež. Vendar tudi slavni Hongkong ni več tisto kar je bil, saj zdaj izgublja na svoji moči.

V Hongkongu je državna najmanj posegala v gospodarstvo med vsemi obravnavanimi državami. S t.i. "pozitivnim intervencionizmom" je vlada zagotavljala primerno okolje za razvoj (infrastrukture, izobraževalnih inštitutov, kvalitetnih storitvenih dejavnosti). Hongkong se je uveljavil kot pomembno trgovsko-finančno središče z izjemnimi transportnimi, komunikacijskimi zmogljivostmi, nižjimi davki, razpoložljivimi bančnimi in drugimi strokovnimi storitvami.

Hongkongška vlada ni izdajala programov kot so jih vlade v preostalih azijskih tigrih, temveč je le skrbelo za vso potrebno infrastrukturo in ugodno investicijsko klimo. V teh razmerah so bila domača in tuja podjetja izpostavljena močni konkurenci. Da bi vzdržala te pritiske, so domača podjetja posnemala izdelke tujih investitorjev. V Hongkongu je bilo to mogoče, ker je bila delovna sila zelo mobilna in so se informacije zaradi majhnosti področja hitro širile, ter je bilo veliko dobička željnih podjetnikov. Primer takšnih posnemajočih industrij sta industrija elektronike in ročnih ur. Hongkong je bil trgovinsko področje brez carinskih ovir, promocije izvoza ali posebnih olajšav, ki bi privabljale investitorje. Tuji investitorji tudi niso bili deležni davčnih počitnic ali raznih vladnih koncesij, hkrati pa tudi niso bili diskriminirani v primerjavi z domačo konkurenco, kar je ponavadi prisotno.

S 1. julijem 1997 je Hongkong po 156 letih (1841 - 1997) spet prišel od britanske pod kitajsko oblast. Tega leta je rast bruto domačega produkta znašala 5,3 odstotka. Naslednje leto pa je Hongkong zašel v krizo, bruto domači produkt se je zmanjšal za 5,1%, bruto nacionalni produkt na prebivalca se je zmanjšal za 7,8%, inflacija je znašala 1,1%, izvoz blaga in storitev pa se je zmanjšala za 4,6 odstotka. Po podatkih revije MAG se Hongkong prazni. Prebivalci odhajajo, podjetja prav tako, ker ni več proste trgovine in številnih ugodnosti, kot so bile začasa do odcepitve od Britanije.

TABELA 1: KAZALCI GOSPODARSKEGA RAZVOJA (1965-1996)

Država	BDP/prebivalca	Povprečna letna stopnja rasti BDP/prebivalca	Povprečna letna stopnja rasti BDP/prebivalca	Povprečna letna stopnja rasti BDP/prebivalca
	1994	1965 - 1985	1985 - 1994	1995 - 1996
Hongkong	20.950	6.1	5.3	4.1
J. Koreja	10.330	6.6	7.8	7.0
Singapur	21.900	7.6	6.1	5.8
Tajvan	14.630	6.6	6.8	4.8

Simboli: BDP = bruto domači proizvod.

Sklepna beseda

Vse države malih azijskih tigrov so zaznamovane s hitrim razvojem v bližnji preteklosti. Ta bliskovit porast industrije gre pripisovati nizki ceni delovne sile, nevmešavanje države v posle podjetji, nizki davki in številne olajšave, ki so jih bili deležni tuji vlagatelji. Veliko zaslug pri tem imajo ZDA in Japonska, ki sta iskali področja kjer bi za malo denarja proizvedli veliko kvalitetnega ali cenenega materiala. Vsaka država je zgodba zase, saj ležijo na različnih pozicijah in imajo prav tako kot druge države svoje naravne znamenitosti, ki pa nam niso tako poznane.

Ta naloga mi je odprla pogled in mi razjasnila nekatera dejstva kot so: zakaj so se te države tako razvile in kdo stoji za tem, zakaj je delovna sila cenejša kot pri nas itd.. Pri tem pa je striktno veliko pripomogla vlada posamezne države, saj je s svojim prizadevanjem za privabitev novih vlagateljev in privatizacijami podjetji ki so v svetovnem vrhu in puščanjem vajeti v rokah lastnikov. Vse to se mi zdi zelo dobro za razliko od naše države, katere vlada se vtika v podjetja in s tem dela še večjo zmedo, sama pa ne more preprečiti nepravilnosti, ki se dogajajo v javnih sektorjih.

Viri:

<http://journeys.20m.com/potovanja/singapur/singapur.htm>

http://www.s-gimsl.kr.edus.si/dijaske_strani/Likar/SINGAPUR1.htm

<http://epf-se.uni-mb.si/sekto/ploj/dva.htm>

Dežele in ljudje; Indokitajski polotok, srednja in vzhodna Azija
Revija MAG: št. ?, letnik ?